

SLO denkt mee in corona-tijden

Focus aanbrengen en realistische keuzes maken

Leerlingen mogen weer naar school. Na meer dan twee maanden online onderwijs zijn de rugzakken weer gepakt en mogen leerlingen de lokalen weer binnen. Hoe dat er precies uitziet binnen de anderhalvemetersamenleving, daar wordt nog over nagedacht. En er zijn andere vragen. Hoe pakken we de draad weer op, vanuit het curriculum gezien?

DOOR DE REDACTIE

In 2011 vond in Christchurch, Nieuw Zeeland, een verwoestende aardbeving plaats. De binnenstad liep zware schade op, en er vielen bijna 200 doden te betreuren. Veel scholen gingen voor weken dicht, en de meeste leerlingen waren niet in de gelegenheid om online lessen te volgen. Het onderwijs lag min of meer stil. Onderwijswetenschapper John Hattie, Nieuw-Zeelander, werd gevraagd om de 'New Zealand Qualifications Authority' te adviseren. Hij kwam met goed nieuws. De resultaten van de leerlingen bleken allerminst te hebben geleden onder de schoolsluiting, en evenmin was er sprake van leerlinguitval. Hattie: "The students' performance actually went up in the final exams. The difference after reopening the schools was that teachers focused on 'what has to be learned' instead of getting through a lot of curriculum."

Keuzes maken

Van ons eigen nationale kenniscentrum voor curriculumvraagstukken SLO komt dezelfde boodschap. Maak keuzes en maak de juiste keuzes. Curriculumexpert Monique van der Hoeven: "Denk na over de diverse aspecten, met name over de aspecten die voor je eigen school, vakgebied en leerlingenpopulatie van belang zijn. Wees daarbij realistisch over wat kan en niet kan. Nu langzaamaan duidelijk wordt dat we voorlopig deels aangewezen blijven op online, en men zijn technische keuzes wel min of meer heeft gemaakt, worden inhoudelijke keuzes belangrijker. Blijven we onze methodes gebruiken of (ook) ander lesmateriaal? Ga ik keuzes maken in de lesstof, in de aanpak, in de didactiek? Kunnen we inhoudelijke keuzes maken binnen het curriculum en waarop baseren we die? Op doorstroomrelevantie of op motivatie-versterking van leerlingen, of op wat gemakkelijk thuis te doen is?" En zo zijn er wel meer vragen, bijvoorbeeld met betrekking tot monitoring, en evaluatie en toetsing. Wil je dat leerlingen leren – dus ook nieuwe stof – en niet alleen maar bezig zijn of herhalen? Hoe betrek je leerlingen bij hun eigen leerproces, hoe zorg je

ervoor dat ze zicht hebben op hun eigen leerontwikkeling? Hoe maken we die ontwikkeling nu zichtbaar?"

Slo.nl/thuisonderwijs

Om scholen te ondersteunen bij vragen van deze aard, heeft SLO zowel voor het po als voor het vo de site slo.nl/thuisonderwijs ontwikkeld. Op die site vind je adviezen, ervaringen en handreikingen. Zo wordt op dit moment bijvoorbeeld het

Formatief evalueren

De bijeenkomsten van het netwerk Formatief evalueren (FE) liggen stil, evenals de collegiale visitaties. Maar het gesprek over formatief evalueren wordt via sociale media levendig verder gevoerd. Hoe dat te doen op afstand? SLO onderneemt samen met de Hogeschool Utrecht en Wageningen University actie ter ondersteuning daarvan:

- Er is een vragenlijst die onder de leraren van het leernetwerk is uitgezet (klik op het plaatje) waarin men voorbeelden kan delen van FE op afstand.
- Er zijn een aantal webinars georganiseerd voor docenten en schoolleiders uit de leernetwerken Formatief evalueren.

Een en ander heeft geleid tot een padlet over het wat en hoe van FE op afstand: een bundeling met filmpjes, animaties, voorbeelden, webinars, blogs. Die padlet vind je hier: https://padlet.com/fe_leernetwerk/kufp1p1lg6hmsci8

onderdeel > 'Kwaliteit Huiswerk' goed bekeken. Je vindt hier tips waarmee een docent en een leerling samen zicht kunnen krijgen op de kwaliteit van het huiswerk, zoals: 1) Breng focus aan en selecteer de belangrijkste leerdoelen voor de komende periode. Communiceer de doelen en maak vooraf duidelijk wat je van de leerlingen verwacht. Formuleer een beperkt aantal punten in duidelijke criteria die je stelt aan het werk. 2) Geef bij opdrachten niet alleen de criteria maar reik ook voorbeelden aan. 3) Voeg aan opdrachten krachtige reflectie- en verwerkingsactiviteiten toe, want hoe dieper leerlingen informatie verwerken, hoe beter ze het onthouden. 4) Feedback bij thuisonderwijs is cruciaal. Zet het doelgericht en efficiënt in. Geef dus vooral feedback of laat leerlingen elkaar feedback geven, waardoor leerlingen houvast hebben en weten hoe ze het moeten aanpakken. De tips worden praktisch uitgewerkt.

Voor het voortgezet onderwijs kun je verder gaan naar > Samen in gesprek over leren op afstand. Het idee is om te delen en samen te leren van wat we de afgelopen tijd voor onszelf of samen met collega's hebben uitgevonden. Het is waardevol om te komen van individuele ervaringen naar gezamenlijke focus en keuzes. Deze vaak individuele ervaringen van de eerste weken afstandsonderwijs kunnen een bron zijn om gezamenlijk te doordenken hoe je het onderwijs in de toekomst wilt vormgeven, aldus de site. Op dit deel van de site vind je ook een gespreksleidraad, die samen met de VO-raad is opgesteld. Onder de kopjes Waar staan we nu? Wat leren onze leerlingen? Hoe leren onze leerlingen? Waar leren onze leerlingen? Hoe monitoren we onze leerlingen? en onder Kwaliteit van ons onderwijs zijn deelvragen geformuleerd, die je als schoolleider en/of teamleider kunt gebruiken in (online) teamgesprekken over de geleerde lessen, om van daaruit de opgedane kennis en vaardigheden te borgen. Ook vind je daar meer procesmatige adviezen over hoe op een effectieve wijze in gesprek te gaan. Aansluitend op deze gespreksleidraad is voor het voortgezet

onderwijs verder een stappenplan gemaakt (op vo-raad.nl) om inhoudelijke keuzes na een periode van onderwijs op afstand te kunnen maken. Dit stappenplan geeft nu antwoord op de vraag: Waar moet het onderwijs zich de komende weken op richten; wat moet en wat mag? Kijk ook even op: <https://www.vo-raad.nl/nieuws/slo-publiceert-gespreksleidraad-keuzes-in-curriculum>

Scholen kunnen er verder voor kiezen om deze ervaringen en opvattingen te delen met collega's in het land via het loket op lesopafstand.nl. op deze site werken SLO, VO-raad, het ministerie, NRO, Kennisnet, Cito en Schoolinfo samen om het voortgezet onderwijs van dienst te zijn.

'Learning loss'

Terug naar de geruststellende woorden van Hattie over 'learning loss'. Monique van der Hoeven heeft daar nog wel een opmerking over. "Ik denk dat het heel verstandig is om scholen nu niet op te jagen met schrikbeelden over leerachterstand. Laten we het niet groter maken dan het is. Maar, er is wel een uitzondering, namelijk het verlies dat leerlingen in kwetsbare omstandigheden opgelopen hebben." ●

Monique van der Hoeven

Nuttige websites

<https://slo.nl/thuisonderwijs/>
<https://vo.lesopafstand.nl/>
<https://www.vo-raad.nl/nieuws/slo-publiceert-gespreksleidraad-keuzes-in-curriculum>
https://padlet.com/fe_leernetwerk/kufp1p1lg6hmsci8